

**ВИКОНАВЧИЙ ОРГАН КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
(КИЇВСЬКА МІСЬКА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ)
ДЕПАРТАМЕНТ КУЛЬТУРИ
КОЛЕДЖ ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА
«КИЇВСЬКА МУНІЦИПАЛЬНА АКАДЕМІЯ ТАНЦЮ
ІМЕНІ СЕРЖА ЛИФАРЯ»**

Коваленко Юлія Василівна

**ХОРЕОГРАФІЧНА СЮІТА «ЛЕСЯ»
(за мотивами біографії Лесі Українки)**

**Пояснювальна записка до бакалаврської роботи
(творчого проєкту на здобуття освітнього ступеня «бакалавр»
зі спеціальності 024 «хореографія»)**

Рівень вищої освіти БАКАЛАВР

Галузь знань 02 “КУЛЬТУРА І МИСТЕЦТВО”

Спеціальність 024 “ХОРЕОГРАФІЯ”

Спеціалізація /освітньо-професійна програма/ “Народна хореографія”

Керівник:

Білаш Ольга Сергіївна

Рецензент:

Бобровник Юлія Віталіївна

Захищено на засіданні екзаменаційної комісії

Протокол № ____ від _____ р.

Голова комісії _____ Т.В. Боровик

Київ, 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи реалізації творчого проєкту	
«Хореографічна сюїта “Леся”»	6
1.1. Аналіз літератури та джерел, що використовувались при реалізації творчого проєкту.....	6
1.2. Джерело постановки.....	11
1.3. Обґрунтування композиційно-драматургічної побудови твору.....	13
Висновки до першого розділу.....	21
РОЗДІЛ 2. Художньо-аналітичні відомості творчого проєкту	23
2.1. Лібрето.....	23
2.2. Форма, жанр, стиль; загальний ідейно-тематичний аналіз....	28
2.3. Форма, жанр, стиль; ідейно-тематичний аналіз епізодів сюїти	29
2.4. Композиційно-архітектонічна побудова.....	33
2.5. Сценарно-композиційний план.....	34
2.6. Дійові особи та їх характеристика.....	35
2.7. Характеристика музичної основи хореографічного твору.....	37
2.8. Сценографія.....	40
ВИСНОВКИ	45
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	47
ДОДАТКИ	51

ВСТУП

Обґрунтування вибору теми творчого проєкту.

За все життя вивчаємо досить багато біографічних даних про людей, які нас оточують. Буде то нова подруга чи відомий актор, може спогади бабусі. Біографія дає змогу дізнатись багато фактів з життя та можливість зрозуміти, яка людина була чи яке життя мала до цього.

Уподобанням став аспект особистого життя Лесі Українки, бо вважаю, що він дозволить зрозуміти внутрішні мотиви та вплив на її творчість. Її життєвий шлях можемо спостерігати в кіно, книгах, віршах, картинах, піснях. Чому б не побачити Лесю у танці?

Особистий інтерес відіграв важливу роль у виборі теми. Леся Українка завжди була символом сили, мужності та непохитної віри у власні ідеали. А чи це все? Дослідження її життєвого шляху дозволило краще зрозуміти, як вона переживала радості та трагедії, і як це відбивалося на ній. Також важливо врахувати сучасний контекст теми. Життя та творчість Лесі Українки мають актуальне значення й сьогодні, оскільки багато з її ідей, її боротьба за свої переконання залишаються актуальними й в нинішній українській культурі. З впевненістю можна сказати, що особисте життя Лесі Українки не лише дозволить краще зрозуміти її як письменницю, а й побачити її з боку ніжної дівчини з важкою долею.

Мета творчого проєкту – створення хореографічної сьюїти «Леся». Набуття досвіду у реалізації творчого проєкту та у роботі з професійними виконавцями.

Завдання творчого проєкту:

- реалізувати на практиці мету творчого проєкту;
- обґрунтувати теоретичні основи творчого проєкту;
- розкрити ідейно-тематичне та композиційне рішення постановки;

- обґрунтувати засоби художньої виразності творчого проекту.

Новизна творчого проєкту полягає в:

- сценічному висвітленні постаті Лесі Українки засобами хореографічного мистецтва;
- сюїта поставлена на музику видатного сучасного українського композитора Валентина Сильвестрова;
- лексичних знахідках;
- біографічних знахідках.

Практичне значення творчого проєкту. Завдяки тому, що хореографічна сюїта «Лєся» містить у собі хронологію окремих подій з життя Лєсі Українки, з дитинства до смерті, кожен епізод може транслюватись окремо. Невеликий акторський склад дає змогу демонструвати сюїту на сценічних майданчиках різного типу.

Мистецькі (хореографічно-технологічні, педагогічні та ін.) знахідки стануть у нагоді практикам та теоретикам хореографічного мистецтва.

Участь у проєкті допомагає танцівникам покращувати свою майстерність, розширювати акторський репертуар і вдосконалювати техніку в дуетних танцях. А також, невеликі «вільні» частини у хореографії – імпровізація (як емоційна, так і фізична), дає змогу виконавцям зблизитись зі своїм персонажем. Можливість, у таких частинах не думати про текст чи емоцію, яку задав постановник – породжує щирість на сцені.

Очевидною є просвітницька та виховна роль творчого проєкту, який надає можливість танцівникам та глядачам познайомитись з прекрасною музикою сучасного українського композитора Валентина Сильвестрова.

І на останок, познайомитись з життям Лариси Косач. Відчути, побачити, прожити це з нею.

Апробація творчого проєкту. Хореографічна сюїта «Лєся» буде продемонстрована на практичному показі екзамену з освітнього компоненту «Мистецтво балетмейстера».

Структура та обсяг пояснювальної записки. Пояснювальна записка складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (30 найменувань), додатків (10 позицій). Загальний обсяг роботи – 72 сторінки, з них основного тексту – 44 сторінки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ТВОРЧОГО ПРОЄКТУ «ХОРЕОГРАФІЧНА СЮІТА «ЛЕСЯ»»

1.1. Аналіз літератури та джерел, що використовувались при реалізації творчого проєкту.

Головним об'єктом дослідження у бакалаврській роботі є життя Лесі Українки. Була досліджена велика кількість публіцистичних та фахових статей де висвітлюється життя письменниці. Проблемою при дослідженні та пошуку інформації стала різна інтерпретація історичних та біографічних даних.

– Кузьма Оксана «Завжди актуальна, жива, безконечна: Лесі Українці – 150»

Пані Оксана переконує: справжня насолода для літературознавця – відшукувати Лесині коди, аби зрозуміти, що саме вона хотіла сказати. Це справжній творчий діалог, в якому знаходиш відповіді на важливі запитання, коли цього найбільше потребуєш. [14]

– Ніна Загребельна «Леся Українка і Климент Квітка: деякі сторінки біографії»

У статті розглянуто історію взаємин між видатною українською письменницею, поетесою, культурною діячкою Лесею Українкою та українським фольклористом Климентом Квіткою. У дослідженні акцентується увага на тому, де, коли і як проходило вінчання Лесі та Климента, яка церковна споруда в Києві залишила пам'ять про цю подію. Висвітлюється ставлення родини Косачів до цього шлюбу шляхом аналізу епістолярної спадщини Лесі Українки. [8]

– Тамара Гундорова «Леся Українка. Книги Сивілли»

Ця книжка – спроба переосмислити біографію Лесі Українки, у якій переплелися хвороба і творчість, Україна і «чужина», політика й література,

класика і сучасність, любов і смерть. Хвороба і письмо. Народження творчості з травми, пережитої біля ліжка смертельно хворого Мержинського. [6]

– Роговцева А. Стрічка «Стежками Лесі Українки» 9 грудня 2022р. [24]

– «Що Ольга Косач-Кривинюк писала про батька і Лесю Українку: стаття львівської газети від 1943 року» [30]

– Департамент культури КМДА. Книга. - «1871-1913 «Ні! Я жива, я буду вічно жити...» До 150-річчя від дня народження Лесі Українки».

– Ольга Косач-Кривинюк. Книга - «Леся Українка. Хронологія життя і творчості»

В унікальному науково-документальному дослідженні, автором якого є молодша сестра Лесі Українки Ольга Косач-Кривинюк – найрідніша людина «не тільки по крові, але й по духу», – подаються правдиві, не сфальшовані ідеологічними приписами відомості про славетну письменницю, її епоху, родини Косачів і Драгоманових, ближче оточення. У цій фундаментальній і об’єктивній праці — основи наукового вивчення життєвої і творчої біографії Лесі Українки. Для науковців, студентів, усіх шанувальників таланту Лесі Українки.

Також, одним із найцінніших джерел стали твори та листи Лесі Українки. Щоб зрозуміти стан письменниці, у той чи інший період, достатньо прочитати те, що вона писала. Опрацьовані були вислови не тільки Лесі, а й рідних.

– Збірка з сайту «OnlyArt. Українська поезія та література.» «Вірші. Українська Поезія Лесі Українки» [9]

– Книга «Листи: 1898–1902» - Автор: Леся Українка; упорядник, передмова: Прокіп (Савчук) В. А.

П’ять років на межі століть, за які у житті поетеси сталося так багато. Вона долає хворобу, натхненно пише й перекладає, тяжко переживає смерть коханого Сергія Мержинського, наснажується ніжною дружбою Ольги Кобилянської, відданістю Климента Квітки, незмінною підтримкою рідних.

Спілкується з письменниками, артистами і політиками, багато подорожує — часто вимушено, а проте радо, вчить італійську, намагається здобути фінансову незалежність, бере на себе роль родинного миротворця, нарікає на виснажливість закупів за кордоном і грубість російських туристів, шие собі одяг і виписує книжки з європейських бібліотек... Яскрава картина fin de siècle, якою її побачила блискуча інтелектуалка з української аристократичної родини, ненароком написаний геніальний роман у листах.

– Для більшого поглиблення у вивченні життя Лесі Українки були переглянуті біографічні фільми та інші відеоматеріали на цю тему:

– Голеня Б. Про Україну та Українців «Документальний фільм про Лесю Українку» 2016р. [4]

– Кушпіт А. Канал24 «Найкращі фільми, пов’язані з Лесею Українкою». [16]

– Мащенко М. Радянський художній фільм «Іду до тебе» 1971р. [19]

– Роговцева А. Радіо Свобода «Моя Леся» 2021р. [23]

Для поглиблення знань з методики балетмейстерсько-постановочної діяльності, архітектонічної розробки хореографічних творів, створення сценарно-композиційного плану стали у нагоді наступні праці. А. Рехвіашвілі та О. Білаш «Мистецтво балетмейстера», в якій «подана характеристика аспектів вивчення хореографії в контексті дисципліни. Просторово-часова природа хореографії та її місце серед інших видів мистецтва. Жанрова структура хореографічного мистецтва та система видового розподілу.[22]

Також для створення і розробки хореографічного тексту були використані методичні посібники. «Танцювальна імпровізація як засіб творчої реалізації учнів молодшого шкільного віку у професійній діяльності педагога-хореографа» Авторка: Терешко Інна Григорівна, де у статті обґрунтовано сутність та зміст поняття «танцювальна імпровізація», представлено та схарактеризовано танцювальну імпровізацію як засіб творчої реалізації учнів молодшого шкільного віку, представлено методику розвитку творчих здібностей учнів засобами імпровізації на уроках з хореографії.[26]

«Сучасний танець та методика його викладання» З. М. Макарової.

Конспект лекцій з курсу «Сучасний танець та методика його викладання» розрахована для студентів хореографічних відділень мистецьких та педагогічних вищих навчальних закладів II – IV рівня акредитації. В цій методичній праці, поєднано досвід що був накопичений фахівцями, які займалися розвитком теоретичних знань з сучасної хореографії та практики учбово-репетиційної роботи. У конспекті лекцій відображені історичні шляхи розвитку різних видів та напрямів сучасного танцювального мистецтва, їх методичні особливості, складання та проведення уроків сучасного танцю. як для вищого навчального закладу, так і аматорських гуртках.[18]

Також в нагоді став навчальний посібник - «Сучасний танець. Основи теорії і практики». О. О. Бігус, О. О. Маншилін, Д. О. Кондратюк, Л. В. Мова, А. В. Журавльова, І. І. Герц, Н. П. Донченко, Н. П. Батєєва. [1].

Задля відтворення стилізованих костюмів у хореографічній сюїті «Леся» стали у нагоді збірки реальних фотографій історичних постатей, які фігурують у постановці.

– «Понад 50 рідкісних фотографій Лесі Українки» Збірка з сайту «Про Україну і українців» [21]

– Кутнів І. Канал24 «15 унікальних фотографій з Лесею Українкою»[15]

Для підбору музичного супроводу були опрацьовані такі джерела:

– Сайт «Дух і літера». За матеріалами статті Марини Нестьєвої «Гармонії таємнича влада...» у книжці: Сильвестров В. «Музика – це спів світу про себе...» [20]

Розповідь про шлях цього композитора, який вартий уваги як шлях будь-якого талановитого, мислячого художника.

– Сильвестров Валентин Книга. «ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ. Зустрічі з Валентином Сильвестровим»

Поєднуючи спогади й теоретичні судження про творчість Валентина Сильвестрова, книга створює об'ємний, багатовимірний портрет композитора,

розповідає про його нові твори і пропонує читачеві його власні міркування про музику.

– Також, інформація про альбом з якого були обрані декілька композицій. Та додатково інтерв'ю виконавця композицій – Деніела Хоупа. [29]

1.2. Джерело постановки.

Основним джерелом постановки є життєпис Лариси Косач (Лесі Українки). Її біографія є надзвичайно різноманітною. Тема Лесі Українки залишається дуже актуальною і важливою у сучасному світі, незважаючи на те, що жила вона у ХІХ-ХХ століттях. Леся Українка створила безсмертні твори, які відображають глибокі емоції і почуття любові до родинної землі. Вона ініціювала та підтримувала ряд громадських проєктів, а також боролася за права жінок. Леся Українка була символом української національності та патріотизму. В її творчості переповнена любов до України, що вражає.

Але чи є це головним? Основний акцент у хореографічній сьюті зосереджений на подіях у житті Лесі. Тих, які не стосуються її досягнень. Важка хвороба з якою Леся вчилася справлятися з малого віку, втрата коханої людини, невзаємне кохання. Звичайно, що всю біографію важко описати, та ще важче усвідомлювали якою ж сильною вона була. Під час вивчення її біографії було знайдено багато вражаючої інформації. Переглядаючи всі ці факти, стало зрозуміло – це є чудова ідея для постановки.

Зачепили слова завідувачки кафедри української літератури УжНУ Оксани Кузьми:

« – Довкола постаті Лариси Косач-Квітки створено чимало стереотипів, зокрема про хворобливу, нещасну дівчинку, лісову мавку, дочку Прометея. Такою вона запам'яталася багатьом зі шкільної програми. Які, на Вашу думку, причини створення подібних стереотипів і як їх подолати?

– Стереотипне сприйняття завжди працює, коли ми говоримо про класиків. Крім того, варто говорити про сприйняття в межах певної епохи. Сучасники сприймали її по-іншому, ніж через 10 років. Тільки в 20-х рр. ХХ столітті Микола Зеров помітив, що Леся зайшла в драматургію через якусь серйозну причину, коли пройшла через внутрішню драму. Кожна епоха моделює свої стереотипи, враження про того чи іншого письменника. У школі теж створюються стереотипи, бо вчитель обмежений кількістю годин, програмою, тому на уроках говорить основне. Те, що вона сильна, незламна внутрішньо, – правда; те, що вона хворіла, – теж правда але питання в тому, як ми це інтерпретуємо. Чи готовий читач іти далі за цей канон, бачити щось своє, чи залишиться в межах свого сприйняття.»[14]

А також слова актриси Ади Роговцевої, з якими багато хто погодиться: «Таких постатей, як Леся Українка, ставлять на п'єдестал. На них моляться, як на ікону, а вони же живі люди. І коли ці люди лишають по собі такий слід, який можна погортати, подивитися, погладити... Це заходить у кров, у серце. Тому хочеться, щоб люди, які живуть на землі, де ступала Леся, запам'ятали її як дитя, як прекрасну жінку».[24]

Потрібно враховувати те, що було вивчено багато статей, книг, фільмів та слів літературознавців, щоб хоча б приблизно спроектувати хронологію життя Лесі. Та не було знайдено, на момент задуму, ні одної оприлюдненої хореографічної постановки про письменницю та її життя. Це стало поштовхом у реалізації хореографічної сьюїти «Леся».

Хоча хореографія не вважається основним видом мистецтва, пов'язаним з Лесею Українкою, втілення її життя у танці може додати новий вимір та естетичну цінність до сприйняття її постаті. Це дає можливість розширити аудиторію та поглибити розуміння поетеси через поєднання різних мистецьких мов.

Відома українська жінка, що заслуговує на інтерпретацію її життя у вигляді хореографічної постановки.

1.3. Обґрунтування композиційно-драматургічної побудови твору.

Оскільки цей твір є хореографічною сьютою (як відомо, вона складається з кількох хореографічних номерів, об'єднаних в одну тему та розташованих по черзі за принципом контрасту), кожна з яких передає драматургію постановки.

Вибір форми (хореографічна сьюта) можна обґрунтувати тим, що в постановці «Леся» головним є висвітлення найяскравіших моментів з її життя.

Було вирішено створити п'ять епізодів:

Перший епізод – це знайомство із сім'єю головної героїні. Представлена, як експозиція – частина твору, де змальовуються суспільне середовище та життєві обставини, в яких сформувалися риси характеру дійових осіб, історичні умови, що впливають на розвиток подій.

У другому епізоді напружений та трагічний момент хвороби. Що можна назвати зав'язкою. Бо без цього етапу не було б наступних подій.

Таким чином занурюємось у третій епізод. Тут присутні три етапи розвитку дій:

- закоханість у Сергія;
- його зізнання в коханні до іншої;
- смерть Мержинського. Всі вони є важливими подіями у житті головної героїні.

Четвертий епізод, кульмінаційний – є відображенням стану Лесі. Але також, друга частина епізоду включає у собі розв'язку.

В свою чергу розв'язка є, як у другій частині четвертого епізоду так і всьому п'ятому епізоді.

Фінал – смерть Лариси Косач.

Жанр сьюти – лірико-драматичний. Жанр у мистецтвознавстві — рід твору, що характеризується сукупністю формальних і змістовних особливостей. Однак існують загальні для всіх мистецтв жанрові диференціації, які лише по-своєму відбиваються в кожному виді. Жанр стоїть поряд із стилем та формою, що сприяють виявленню ідеї і змісту художнього твору, тенденції автора та його творчі амбіції.

При визначенні жанру багато дослідників, з одного боку, базуються на музичних поняттях і намагаються визначити жанр балету, виходячи з музичного матеріалу, який ліг в основу роботи. З іншого боку, робляться спроби визначити жанр відштовхуючись від аналізу і балету як театральної вистави.

Лірико-драматичний жанр в хореографії поєднує елементи лірики та драми, створюючи виразні танцювальні композиції.

Лірика в хореографії передає почуття, настрої та емоції через рухи та танцювальні фрази. Це може бути виразне відчуття радості, суму, кохання або будь-якої іншої емоції.

Драма включає сюжетні елементи, конфлікти та персонажі. В лірико-драматичних творах хореографія може розповідати історію, відтворювати драматичні ситуації або взаємодію персонажів.

Такі танцювальні композиції можуть бути виконані як сольні номери, дуети, ансамблі або повноцінні балети. Лірико-драматичний жанр дозволяє хореографам виразно втілювати почуття та ідеї через танець, створюючи незабутні вистави.

У центрі уваги є внутрішній світ, почуття та переживання головної героїні.

Це дуже цікаво з психологічної точки зору. Адже труднощі можуть як зробити вас сильнішими, так і зламати.

Одна з ідей цієї вистави – показати глядачам, що наше життя в наших руках і ми можемо витримати будь-які труднощі, якщо дійсно хочемо бути щасливими.

У сюїті йдеться про різні події з життя письменниці, здебільшого про драматичні чи не радісні моменти. В кінці головна героїня помирає від хвороби на руках у свого чоловіка, тому жанр постановки є лірико-драматичним.

Основний **хореографічний стиль** сюїти – модерн. Сучасна хореографія у поєднанні з пантомімою, побутовими рухами, а також із імпровізацією виконавців.

Танець модерн – одне з напрямлень закордонної хореографії, котре зародилось в кін. XIX - поч. XX ст. в США та Німеччині. Термін «танець модерн» з'явився в США для позначення сценічної хореографії, яка відвернулась від традиційних балетних форм. Увійшовши у вжиток, витіснив інші терміни (вільний танець, дунканізм, танець босоніжок, ритмопластичний танець, виразний, експресіоністський, цілковитий, новий художній), що з'являлися в процесі розвитку цього напрямку. Основні його принципи: відмова від канонів, втілення нових тем та сюжетів оригінальними танцювально-пластичними засобами. В прагненні до повної незалежності від традицій представники танцю модерн прийшли, зрештою, до прийняття окремих технічних прийомів, в протиборстві з якими зародився новий напрямок. Установка на повний відхід від традиційних балетних форм на практиці не змогла бути до кінця реалізована.

Засновницею даного напрямку в хореографії стала Айседора Дункан. Її проповідь оновленої античності, «танцю майбутнього», поверненого до природних форм, вільного не лише від театральних умовностей, але й історичних та побутових, здійснила великий вплив на більшість діячів мистецтва, котрі прагнули звільнитись від академічних норм. Джерелом натхнення Дункан вважала природу. Виражаючи особисті почуття, її мистецтво не мало спільних рис з будь-якою хореографічною системою. Воно зверталось до героїчних та романтичних образів, породжене музикою такого ж характеру. Техніка не була складною, але порівняно малою кількістю рухів та позицій танцівниця передавала найтонші відтінки емоцій, наповнюючи найпростіші жести глибоким поетичним змістом. Дункан не створила закінченої школи, хоча і відкрила шлях новому в хореографічному мистецтві.

Естетичними принципами танцю «модерн» стають:

- 1) відмова від історичних та побутових умовностей;
- 2) повна свобода форм.

Вибір стилю модерн для хореографічної сюїти «Леся» можна обґрунтувати тим, що саме завдяки цьому вдасться передати спектр емоцій,

які переживають персонажі під час виконання. Модерн дає можливість без перешкод, вільно, мовою тіла розповісти історію життя Лесі.

Вибір музики, для хореографічної сюїти «Леся», впав саме на композиції Валентина Васильовича Сильвестрова.

Київський композитор Валентин Сильвестров – один із найбільш своєрідних сучасних митців. Про його музику завжди сперечаються, але, водночас, стежать за нею із незрадливою цікавістю.

Валентина Сильвестрова, який народився 30 вересня 1937 року в Києві, музика захоплювала з дитинства. І це не дивно, адже незважаючи на те, що батько працював інженером, а мати викладала німецьку мову, обидва мали відношення до музики. Крім того, після Великої Вітчизняної війни стали показувати багато фільмів про композиторів — Людвіга ван Бетховена, Йоганна Себастьяна Баха, Йоганнеса Брамса, що вплинуло на юного глядача.

1953-го року батьки купили сину, який відвідував музичну школу, піаніно. Починати займатися на ньому в 15 років було пізно, але врятувало те, що дорослі сплачували за приватні уроки гри на фортепіано. Тоді ж підліток намагався вигадувати власні мелодії, і це при тому, що не планував пов'язувати своє подальше життя з мистецтвом.

Закінчивши школу із золотою медаллю, випускник подав документи до інженерно-будівельного інституту, але вчитися там йому не сподобалося. Тож через три роки хлопець перейшов у консерваторію, потрапивши до класу Бориса Лятошинського. При вступі склалася безпрецедентна ситуація: дебютні твори юнак зіграв у товаристві при вузі, те що прозвучало, припало до душі навіть педагогам. У результаті талановитого студента без жодних випробувань зарахували на денне відділення.

Випускний іспит майбутньої знаменитості довелося відкласти на рік — із навчального закладу Валентин пішов у 1964-му році. Це сталося через те, що представлена, як дипломна робота симфонія не догодила педагогам.

У 60-х Сильвестров був частиною «Київського авангарду», діяльність якого суперечила офіційній культурній політиці. Але, всупереч тиску з боку

захисників естетики соцреалізму, колектив зумів відкрити нову сторінку історії української музики, орієнтуючись на нові стильові течії та сучасні композиторські техніки західно-європейської музики. У 70-х композитор поступово відмовився від традиційних технік авангарду. У роботах того часу, стиль яких він охрестив метамузикою, переважали медитативні образи, а головну роль відіграло звернення до стилів попередніх епох. 70-ті роки – роки зрілості Сильвестрова. До цього часу склався і відшліфувався його власний самостійний стиль.

1989 року Валентин Васильович отримав звання народного артиста України, пройшовши титул заслуженого митця, — подібне ніколи не відбувалося раніше. Тоді ж, незважаючи на невиїзний статус, маестро вирушив у першу закордонну поїздку та зіграв концерт у США.

Його творчість часом здається експериментальною. Однак це – зовнішня форма. Більш пильний погляд на творчий шлях Сильвестрова свідчить про інше. Його художня натура дуже творча і, разом з тим, чуйна до неймовірно різних явищ. Розвиваючись, київський автор, справді, входив у русло багатьох, часом далеких одне від одного художніх процесів. При цьому ним ніколи не керувало бажання бути на гребні моди. Маючи тонкий внутрішній слух, неабияке чуття відбору, він не приймав чужого своїй індивідуальності, а завжди знаходив близьке, повчальне для себе й на диво природно освоював це, переплавляючи вже в тканини власних творів, – свобода музичної думки один із сильних боків Сильвестрова.

Напевно, найправильніше означити світогляд Сильвестрова як переважно ліричний. Але в загальному ліричному руслі безліч відтінків – від споглядального до драматичної експресії. І драматизм у його мистецтві – внутрішній, це драматизм підводної течії.

Подібно до багатьох художників ліричного складу, Сильвестров дуже чутливий до світу природи. Він прагне почути й передати у своїх творах не лише її звуки – спів, дзвони, шуми, скрипи – і зберегти не просто пейзажні замальовки. Природа його цікавить як диво зі своїми осяяннями, відкриттями,

рідкісною красою і фантастичною химерністю, вишуканою крихкістю і бурхливими катаклізмами. Здається, що композитор, хоче досягнути таємниці природи, дізнатися мову квітів і трав, загадковість каменів і гір, таємничість лісів і озер. Здається, що він намагається передати саму вдачу явищ природи, її вічну змінність і закономірну циклічність.

Коли слухаєш музику Сильвестрова, помічаєш її сокровенну властивість: смак до безпосереднього сприйняття життя поєднується тут із пошуком філософського осмислення буття; відчуття об'єднується з сутністю, мить із вічністю. Про що б не розповідало мистецтво Сильвестрова, яким би проникненням у пантеїстичний дух не було, воно завжди насичене високою духовністю. Адже етичні, моральні проблеми – основні проблеми творчості Сильвестрова, навколо них його біль, радість і глибина. Тому, напевно, його музика така виразна (надто у зрілий період), така благородна і красива; тому в його творчості останнє слово залишається за чистим, піднесеним началом. І якщо характеризувати риси його ліричного світогляду, то стає зрозуміло, що він не вузько суб'єктивний, а несе філософський зміст. Це вміння побачити взаємозумовленість індивідуальної людської долі й загальних життєвих процесів. Це сприйняття світу, за якого розрізнені суперечливі частини буття стягуються в єдине ціле. Це та лірика, що «говорить про значне, високе, прекрасне ... своєрідна експозиція ідеалів і життєвих цінностей».[20]

Всі композиції обрані з одного альбому. Таким чином, всі вони мають спільні мотиви та на мою думку, гарно поєднуються одна з одною. Альбом був випущений 30-го вересня 2022 року. Скрипаль Даніель Хоуп та український піаніст Олексій Ботвінов об'єднали зусилля, щоб виконати «Концерт за мир» із Дрезденської церкви Фрауенкірхе та Берлінської Міжнародної церкви на підтримку України. Хоуп і Ботвінов також записали на TeldeX Studios міні-альбом із творами композиторів Валентина Сильвестрова. Усі учасники надали свої послуги безкоштовно, як артисти, так і Deutsche Grammophon передали виручені кошти благодійній організації, що працюють на допомогу народу України.

«Мої думки та молитви з усіма людьми та нашими друзями в Україні. Одеса, чарівне місце, та її фестиваль Odessa Classics стали невід'ємною частиною мого життя. У ці дні я мав бути в Києві з українським піаністом Олексієм Натоміть ми вирішили записати його музику в Берліні разом з іншими українськими композиторами в знак музичної солідарності Teldex Studios і Kobalt Media надали свої послуги безкоштовно. Deutsche Grammophon, Олексій Ботвінов і я передамо кошти від цього цифрового релізу благодійній організації «Aktion Deutschland Hilft», яка робить важливу роботу для допомоги Україні». – Деніел Хоуп.[29]

Можна стверджувати, що цей етап бакалаврської роботи був найважчим. З досвіду роботи, далеко не завжди музика має велике значення у постановці, особливо у сучасній. Але саме тут надано великий ліричний акцент, щоб всі переживання та почуття дійових осіб знаходили відображення у музиці.

Під час пошуку музичного супроводу було знайдено не мало варіантів композицій. Вибір мав місце бути тільки серед українських композиторів. Першим, що спало на думку, були композитори М. Скорик та М. Лисенко. Але їх композиції лежали на поверхні, хотілось відшукати щось нове, щось інше. Саме у цей час відбулося перше знайомство із творчістю Сильвестрова. Вибрати було важко тому, що його композиції були дуже різноманітні. Остаточна впевненість у виборі стала тоді, коли були почуті партії фортепіано, які прописує композитор Валентин Васильович. Це було дуже важливо тому, що сама Леся казала: «Мені часто здається, що з мене вийшов би далеко кращий музикант, ніж поет». Леся дуже гарно грала на фортепіано, та любила це безмежно. На жаль хвороба не дала їй такої змоги – стати відомим композитором.

Кожна композиція переносить глядача у потрібний емоційний стан.

ВИСНОВКИ ДО ПЕРШОГО РОЗДІЛУ.

У першому розділі роботи розглянуто теоретичні основи реалізації творчого проєкту, присвяченого створенню хореографічної сьїти «Леся».

На основі проведеного аналізу літератури та джерел було обґрунтовано важливість теми – тема, пов'язана з життям та творчістю Лесі Українки, є актуальною та має значну культурну і мистецьку цінність. Її внесок у розвиток української літератури та мистецтва заслуговує на увагу та інтерпретацію в різних художніх формах, зокрема в хореографії.

Для реалізації творчого проєкту була досліджена велика кількість літературних та публіцистичних джерел, що стосуються життя і творчості Лесі Українки. Важливим аспектом аналізу стала розбіжність в інтерпретації історичних та біографічних даних, що потребувало критичного підходу до відбору інформації.

Було використано різноманітні джерела для відтворення стилізованих костюмів, зокрема збірки реальних фотографій Лесі Українки та інших історичних постатей, які фігурують у постановці.

Для підбору музичного супроводу опрацьовано матеріали про композитора Валентина Сильвестрова, зокрема інтерв'ю виконавця його творів Деніела Хоупа. Проведено аналіз наукових праць, літературних джерел та матеріалів, що стосуються життя та творчості Лесі Українки. Це дозволило сформувати цілісне уявлення про обрану тему.

Визначено джерела для постановки хореографічної сьїти, включаючи літературні твори Лесі Українки, біографічні дані та історичні контексти. Це дозволило створити основу для композиційно-драматургічної побудови твору, що включає аналіз головних тем та мотивів, які розкриваються в хореографічній формі. Визначено ключові елементи сьїти, які відображають основні ідеї та художні засоби вираження.

Таким чином, теоретичні основи, розглянуті у першому розділі, заклали міцну базу для подальшої роботи над творчим проєктом. Вони дозволили

глибше зрозуміти значення обраної теми та визначити основні напрямки художнього пошуку, необхідні для створення хореографічної сьїти «Леся».

РОЗДІЛ 2

ХУДОЖНІ ОСОБЛИВОСТІ ТВОРЧОГО ПРОЄКТУ

2.1. Лібрето

Епізод 1. «Сім'я»

Весна. 1880 рік, місто Луцьк, в родині українських інтелігентів підрастає дівчинка Лариса або Зея або ж Леся, як її тільки не називали в сім'ї. Батьки проводять час зі своїми дітьми на подвір'ї свого будинку. Ненав'язливо спостерігають, як бавляться їх «Мишелосіє». Таким дивним злиттям імен називали батьки Лесю та Михайла. Вона була неймовірно близька зі своїм братом, тож дівочих забавок у малої Лесі не було, а все більше хлоп'ячі.

Родина весело проводить час разом. Не зважаючи на те, що Леся з народження була ослаблена фізично з нею завжди був запал вивчати щось нове, бажання досліджувати цей світ. Тому коли батьки вже кликали до хати, вона не поспішає, щоб ще на мить продовжити політ мрійливої душі.

Епізод 2. «Хвороба»

Зима. 18 січня 1881 року. Дівчинка пішла на річку, щоб спостерігати за обрядом освячення води на свято Водохреща. Безтурботно гуляючи, на жаль, вона промочила свої валянки, її ноги сильно замерзли, особливо права нога, яка почала боліти.

Повернувшись додому, стан Лесі значно погіршувався. Батьки не на жарт хвилювались за свою доньку. Фізична слабкість, переохолодження, як наслідок – туберкульоз кісток. Мати з батьком взяли за лікування Лесі, підтримують, доглядають. Та Леся була горда – не признається. Вона не дає і шансу болу пригнічувати себе. Завжди усміхнена, але тепер через нестерпний біль.

Епізод 3. «Я бачила, як ти хилився додолу...»

Весна. 1898 рік. Леся читає оповідання «Над морем» на літературному вечорі в університеті. Серед присутніх був і студент-першокурсник Климент ...

Йому було 18, а їй - 27. Він був студентом-старшокурсником, а вона вже знаною на всю країну письменницею. Відтоді вони спілкувались...

Літо того ж року. В котре, після того випадку, традиційно Леся перебуває в Ялті на лікуванні. У теплому кліматі біля моря вона легше переносить свою хворобу.

Тут вона вперше зустрічає Сергія. Леся закохується у Сергія, молодого, розумного і також хворого на туберкульоз «друга своїх ідей». Кохає, але мовчить...

«Я бачила тебе і раніше, але не так прозоро, а тепер я пішла до тебе всією душею, як сплакана дитина іде в обійми того, хто її жалує. Се нічого, що ти не обіймав мене ніколи, се нічого, що між нами не було і спогаду про поцілунки, о, я піду до тебе з найщільніших обіймів, від найсолодших поцілунків! Тільки з тобою я не сама, тільки з тобою я не на чужині.»[9]

Сергій та Леся проводять багато часу разом. Її кохання до нього лише посилюється, але вона не відчуває того ж у відповідь.

Батьки Лесі не в захваті, що хвора і слабка донька закохалась у такого ж хворого, боючись, що від цього їй може стати тільки гірше.

З часом його хвороба лише посилювалась. Коли йому стає зовсім зле, Леся робить все можливе, щоб допомогти. Так вона зовсім забуває про себе, приїздить до Мінська та проводить останні місяці життя Сергія коло його ліжка.

Весна. 1901 рік. За лічені години до його смерті, Леся зрозуміла, що кохання не взаємне. Сергій просить, закохану до нестями у нього дівчину, написати від його імені листа іншій. Леся покійно скорилася, вперше, щось затьмило її фізичний біль. Вона знайшла у собі сили залишатись біля нього до

останнього. Саме там, на хвилі емоцій вона пише за одну ніч драматичну поему «Одержима»...

Епізод 4. «Одержима»

Ніч. 16 березня. Коханий Сергій помер у Лесі на руках. «Ніхто в світі тепер не може мені допомогти». Одержима втратою, Леся впадає у відчай. Вдягає траур, який не буде знімати з себе до кінця життя.

25 березня. Минуло 9 днів зі смерті Сергія. «А я, бачите, жива, хоч не знаю, як сказати, – здорова чи ні? Хвороби жадної не маю, та голова на плечах наче не моя, не слухають мене руки і дуже неохоче беруться до роботи.

Нічого мені не хочеться, нічого мені не треба, я примушую себе хотіти і вмовляю, ніби те чи інше потрібне мені. Я страшно втомлена фізично і морально і, здається, спала б без кінця, однак спати багато не можу, тільки лежу годинами по цілих днях.», – наважується вона написати листа своїй подрузі Ользі.

Нести таку ношу важко одному, Лесі потрібна підтримка. Це і є її єдине бажання, таки справжнє, поїхати до Ольги на зелену Буковину.

Вона зустріла Лесю щиро, так само щиро намагається їй допомогти. Вони розуміють одна одну, як ніхто інший. Леся ніби ожила, знову посміхнулася, хоча б на мить відчула спокій у своїй душі, хоча здавалося, що ніхто у світі їй не допоможе. Та вона розуміє, що траур в серці з нею до кінця життя.

«Нехай собі минає рік за роком,
Нехай мій вік уплине за водою,
Ти житимеш красою серед квітів,
Я житиму сльозою серед співів.»[9]

Епізод 5. «Кльоня»

1903 рік. Вона знову зустріла Климента, скромний, ніжний і терплячий, закоханий у неї ще з тієї самої зустрічі. Квітка, який цікавився фольклором,

записував народні пісні з голосу Лесі, а вона всіляко підтримувала його в усіх починаннях. У них з'явилась спільна справа.

У листах до рідних Леся пише про Квітку з ніжністю і теплом, називає ласкаво «Квіточкою» або «Кльонею», дуже переймається його здоров'ям, адже він також хворіє на туберкульоз. Леся опікувалася Климентом. Намагалась завжди допомогти всім, але забувала про себе...

Занепокоєна мати Лесі категорично проти їх зв'язку. Глибоко впевнена, що йому потрібні тільки гроші. Та донька робить рішучий крок - відмовляється від батьківських грошей та йде із Климентом. Сильна, впевнена, готова розпочати нову сторінку свого життя.

1907 рік. «Справа скінчена – ми звінчалися. Знайшли такого попа, що сам порадив коротший спосіб без «оглашених»... Ми не запрошували нікого, крім свідків... Сподіваюсь, що тепер матимемо спокій хоч від людей... все гаразд, ніхто нас нічим не мучить, і ми собі збираємось у Крим», – пише Леся рідним.

Рідні вважають, що Леся не кохає його, але водночас бачать, як він обожноє її, доводить своє щире почуття до дорогої його серцю жінки. Він продає все нажите ним, збирає гроші для лікування дружини. На виручені суми Леся лікується у найкращих лікарів, але хвороба продовжує прогресувати.

1 серпня, 1913 рік. Леся помирає на руках у свого чоловіка.

«Ох, розкрились троянди червоні, наче рани палкі, восени,
так жалібно тремтять і палають – прагнуть щастя чи смерті вони?

Не осиплються тихо ті квіти, не настане життя в них нове,
ні, ударить мороз до схід сонця і приб'є поривання живе.

І зчорніють червоні троянди, наче в ранах запечена кров...

Ох, нехай же хоч сонця нап'ються, поки ще їх мороз не зборов!»[9]

2.2. Форма, жанр, стиль; загальний ідейно-тематичний аналіз.

Форма – хореографічна сюїта.

Жанр – лірико-драматичний.

Стиль – модерн. Сучасна хореографія у поєднанні з пантомімою, побутовими рухами, а також із імпровізацією виконавців.

Час дії – ХІХ-ХХ століття.

Тема – сучасні думки про Лесю Українку створюють спотворений образ письменниці: чоловікоподібної стражденної туберкульозниці та вічної революціонерки. Якою ж вона була насправді?

Ідея – показати глядачу насичене життя Лесі. Її переживання, думки, кохання, біль та власне життя. Дізнатись про неї те, що здається не важливим, порівняно з її внеском в українську культуру. Зануритись в емоції насамперед жінки з важкою долею.

Надзавдання – відкрити справжню, найвідомішу українську жінку Ларису Косач.

Наскрізна дія – життя Лесі Українки.

2.3. Форма, жанр, стиль; ідейно-тематичний аналіз епізодів сюїти.

Епізод 1. «Сім'я»

Форма – дует.

Жанр – лірико-драматичний.

Стиль – модерн.

Ідейно-тематичний аналіз:

Час дії – весна, 1880 р.

Місце дії – м. Луцьк. Подвір'я будинку сім'ї Косачів.

Тема – сучасні думки про Лесю Українку створюють спотворений образ письменниці: чоловікоподібної стражденної туберкульозниці та вічної революціонерки. Якою ж вона була насправді?

Ідея – Занурити глядачів у безтурботний момент з життя цієї сім'ї, показати неймовірно близькі стосунки Лесі та її брата Михайла.

Сюжет: Родина Косачів проводить час на подвір'ї свого будинку. Батьки спостерігають, як їхні діти, Леся та Михайло, граються одне з одним. Коли вже час йти додому Леся ще залишається на дворі, щоб трохи помріяти.

Надзавдання – розкрити стосунки у родині маленької Лесі.

Наскрізна дія – сімейна ідилія родини, зв'язок брата і сестри.

Епізод 2. «Хвороба»

Форма – соло; тріо.

Жанр – лірико-драматичний.

Стиль – модерн.

Ідейно-тематичний аналіз:

Час дії – Свято Водохреща, 18 січня 1881 р.

Місце дії – м. Луцьк, р. Стир.

Тема – сучасні думки про Лесю Українку створюють спотворений образ письменниці: чоловікоподібної стражденної туберкульозниці та вічної революціонерки. Якою ж вона була насправді?

Ідея – показати турботу та підтримку батьків у складний час. Відображення різного ставлення до хвороби батьків та Лесі.

Сюжет: Маленька та допитлива Леся вирішує піти на річку Стир, щоб подивитися на свято Водохреща. Сама не помічає, як промочує свої валянки. Біжить додому до батьків, які дуже злякалися за свою доньку, зрозумівши, що їх і так ослаблена фізично дитина сильно перемерзла.

Вони всіляко піклуються та намагаються вилікувати її. Натомість Леся продовжує посміхатись, дає зрозуміти, що все з нею добре, незважаючи на те,

як боляче Лесі в цей час. В який вже раз батьки відправляють доньку на лікування у Крим, знають, що там вона переносить хворобу легше.

Надзавдання – відобразити силу та боротьбу Лесі Українки.

Наскрізна дія – підтримка батьків.

Епізод 3. «Я бачила, як ти хилився додолу...»

Форма – дует.

Жанр – лірико-драматичний.

Стиль – модерн.

Ідейно-тематичний аналіз:

Час дії – 1897-1901 рр.

Місце дії – м. Мінськ, помешкання Сергія Мержинського.

Тема – сучасні думки про Лесю Українку створюють спотворений образ письменниці: чоловікоподібної стражденної туберкульозниці та вічної революціонерки. Якою ж вона була насправді?

Ідея – показати відданість Лесі своєму коханню не зважаючи на не взаємність та трагічний кінець.

Сюжет: Лесі вже 27 років. На літературному вечері вона зустрічає Климента, який, здається, закохався у неї з першого погляду.

В котре після того випадку Леся приїздить у Ялту. Там вона зустрічає Сергія, він також приїхав на лікування. Вони починають спілкуватись і Леся закохується.

На жаль, стан Сергія погіршується та Леся їде за ним у Мінськ, щоб піклуватися про нього. Там, біля його ліжка, вона не наважується зізнатись йому у коханні. Перед смертю Сергій просить закохану у нього до нестями жінку написати листа іншій. Тій кого він кохав. Леся погоджується, не показує жодного болю.

Надзавдання – відображення великого спектру справжніх, жіночих та ніжних почуттів Лесі.

Наскрізна дія – не взаємне кохання.

Епізод 4. «Одержима»

Форма – соло; дуєт.

Жанр – лірико-драматичний.

Стиль – модерн.

Ідейно-тематичний аналіз:

Час дії – день смерті Сергія Мержинського, 1901 р.

Місце дії – Буковина, помешкання Ольги Кобилянської.

Тема – сучасні думки про Лесю Українку створюють спотворений образ письменниці: чоловікоподібної стражденної туберкульозниці та вічної революціонерки. Якою ж вона була насправді?

Ідея – показати відчай закоханої жінки та трагічне кохання.

Сюжет: Сергій помирає, а Леся впадає у тяжку депресію. Передає листа іншій та довгий час не може прийти у себе. В якийсь момент вона розуміє, що їй потрібна підтримка, тому приїздить до своєї подруги Ольги. Подруга допомагає Лесі зрозуміти, що треба жити далі. Але траур, який Леся одягла, зняти з неї неможливо.

Надзавдання – показати справжній біль та відчай.

Наскрізна дія – стан трауру після смерті коханого.

Епізод 5. «Кльоня»

Форма – дуєт.

Жанр – лірико-драматичний.

Стиль – модерн.

Ідейно-тематичний аналіз:

Час дії – 1913 р.

Місце дії – с. Сурамі, помешкання подружжя.

Тема – сучасні думки про Лесю Українку створюють спотворений образ письменниці: чоловікоподібної стражденної туберкульозниці та вічної революціонерки. Якою ж вона була насправді?

Ідея – показати спробу прийняття своєї долі, другий шанс на щасливе життя.

Сюжет: Минули роки, Леся знову зустрічає Климента. Скромний, добрий, турботливий. У них з'явилась спільна справа. Згодом вони звінчалися. Климент опікується дружиною, докладає всіх зусиль, щоб вилікувати її. Парі було не просто, бо Леся відмовилась від батьківських грошей заради Климента. Хоч і не кохала його. Лесі ставало все гірше, та страшно їй не було. Згодом Леся помирає на руках у свого чоловіка.

Надзавдання – відобразити душевний спокій.

Наскрізна дія – стосунки із Климентом.

2.4. Композиційно-архітектонічна побудова.

Експозиція – Знайомство із сім'єю Косачів.

Зав'язка – Переохолодження маленької Лесі на річці Стир.

Етапи розвитку дії:

- закоханість у Сергія;
- його зізнання в коханні до іншої;
- смерть Мержинського.

Кульмінація – Стан Лесі після смерті Сергія Мержинського.

Розв'язка – Підтримка подруги Ольги та зустріч з Климентом.

Фінал – Смерть Лариси Косач-Квітки.

2.5. Сценарно-композиційний план.

	Епізод	Виконавці	Світло	Реквізит	Музичний матеріал	Хронометраж
1.	«Сім'я»	Леся; Мати; Батько; Брат Михайло	Ніжно-зелене; Жовтий промінь		Silvestrov: Pastorales 2020 - III. Allegro vivace con moto (rubato)	01:28
2.	«Хвороба»	Леся; Мати; Батько	Синє, не яскраве; Білий промінь.	Рукавичка; Валіза; Книга; Тепла хустка	Silvestrov: Pastorales 2020 - VIII. Allegretto con moto; Silvestrov: Melodies of the Moments - Cycle III - III. Lullaby	04:56
3.	«Я бачила, як ти хилився додолу...»	Леся; Климент; Сергій; Жінка	Стандартне, тепле; Білі промені	Чорна хустка; Листівка;	Silvestrov: Melodies of the Moments - Cycle VI "25.10.1893 ... in memoriam P.I.Tsch." - II. Lullaby	04:35
4.	«Одержима»	Леся; Ольга	Білий промінь; Стандартне, тепле		Silvestrov: Hommage à J.S.B. - I. Andantino; Silvestrov: Melodies of the Moments - Cycle VII - II. Barcarole	03:38
5.	«Кльоня»	Леся; Климент	Яскраве, тепле; Поступовий ЗТМ		Silvestrov: Melodies of the Moments - Cycle III - I. Lullaby	03:30

Загальна тривалість хореографічної сюїти ~ 18:07 хв.

2.6. Дійові особи та їх характеристика.

Леся – з дитинства надзвичайно кмітлива, мрійлива, схоплювала все на льоту. Виросла у неординарну, яскраву, сміливу, вишукану і сильну особистість, незважаючи на трагічні події у житті. Людина, якій не завадила бути усміхненою навіть важка хвороба. Письменниця, революціонерка з ніжною душею.

Мати – відома письменниця, публіцистка, етнограф, перекладачка, громадська діячка та мати Лесі Українки. Сувора, але турботлива. Завжди проти зв'язків доньки та її обранців. Прийде на допомогу у будь-який момент. Передала дітям жагу до знань, та робила все для їх всебічного розвитку.

Батько – ідеально дбайливий, особливо ніжний до Лесі. Був поряд у найтяжчі часи її життя. Навіть у порівнянні з матір'ю був особливо уважний до своєї доньки, з самого народження. Робив усе можливе задля здоров'я і щастя дітей.

Михайло (старший брат) – старший брат Лесі. Великі друзі, нерозлучні з самого дитинства. Гралися, вчилися, читали – робили разом все. Загалом, чудовий старший брат малої Лесі.

Сергій – інтелігент, з тонким скорботним лицем, який вмів справляти чаруюче враження, і його зовнішність підкупала. Леся називала його «Другом своїх ідей». Скромний, стриманий, синьоокий. Людина, яка завдала великий емоційний біль Лесі.

Кохана жінка Сергія – персонаж, якого створює уява Лесі. Вони не були знайомі. Персонаж характеризує момент болю і розбитого серця, бо Леся пише їй листа від імені свого помираючого коханого.

Ольга – на вигляд строга, невимушена, феміністична та сильна жінка. Справжня подруга Лесі. Людина, яка готова підтримати, вислухати і дати пораду. Та, єдина, до якої Леся відкрила свою емоційну біль.

Климент – музикознавець, етнограф. Скромний, ніжний і терплячий, мовчазливо закоханий у Лесю, можливо із першого погляду. Офіційно

майбутній чоловік, захист, опора та підтримка Лесі Українки. Завжди готовий допомогти. До останнього бореться із хворобою дружини, продає майно, задля порятунку коханої. Також хворий на туберкульоз. Цікавиться фольклором, записує народні пісні з голосу Лесі. Безмежно кохає до самої її смерті.

2.7. Характеристика музичної основи хореографічного твору.

У хореографічній сюїті «Леся» використовується музика українського композитора Валентина Васильовича Сильвестрова. Народного артиста Української РСР(1989р.) та лауреата Шевченківської премії(1995р.).

Хореографічна сюїта включає у себе сім композицій; кількість епізодів – п'ять. Кожен з епізодів несе свій особистий емоційний стан.

Епізод 1. «Сім'я»

У першому епізоді використовується композиція «Silvestrov: Pastorales 2020 - III. Allegro vivace con moto (rubato)».

Важливо було передати невимушений стан. Легкість, спокій та позитив. При тому, музика не мала бути повільною або занадто спокійною. Це для того, щоб проглядався момент дитинства та гри брата і сестри. Але водночас спокій батьків поряд з дітьми.

Музичний розмір - 3/4;

Темп – помірний;

Тривалість – 1:28 хв.

Епізод 2. «Хвороба»

Другий епізод «Стир» включає у себе одразу дві композиції, щоб краще передати емоції дійових осіб та зміну сюжетної лінії. «Silvestrov: Pastorales 2020 - VIII. Allegretto con moto» та «Silvestrov: Melodies of the Moments - Cycle III - III. Lullaby».

Перша композиція, як на мене, дуже приємна та по дитячому легка. Що не сказати саме про її закінчення. Для розуміння у першій композиції має

статись три емоційні зміни. Перша емоція – щастя та свобода, друга – нерозуміння, холод, третя – страх, переохолодження.

Музичний розмір - 3/4;

Темп – помірний;

Тривалість – 2:20 хв.

Далі перед наступною композицією має бути пауза, для контрасту у музичному плані.

Друга композиція є відображенням трагедії у сім'ї. На мою думку, композиція чітко передає почуття батьків.

Музичний розмір - 4/4;

Темп – повільний;

Тривалість – 2:16 хв.

Епізод 3. «Я бачила, як ти хилився додолу...»

Епізод третій – «Я бачила, як ти хилився додолу...» композиція – «Silvestrov: Melodies of the Moments - Cycle VI "25.10.1893 ... in memoriam P.I.Tsch." - II. Lullaby».

Вся композиція є трагічною, як і історія Лесі та Сергія. В цей епізод входять знайомство, кохання, розчарування та біль втрати. Наприкінці епізоду, після смерті Сергія, знову, є мізансцена без музичного супроводу.

Музичний розмір - 3/4;

Темп – повільний;

Тривалість – 3:45 хв.

Епізод 4. «Одержима»

Епізод четвертий «Одержима» також має у собі дві композиції. Коротку та експресивну - «Silvestrov: Hommage à J.S.B. - I. Andantino»; ліричну та ніжну - «Silvestrov: Melodies of the Moments - Cycle VII - II. Barcarole».

Перша композиція передає експресію траурного стану за втраченим коханим. Вона коротка, але дуже глибока емоційно.

Музичний розмір - 6/8;

Темп – помірний;

Тривалість – 1:12 хв.

Друга, навпаки, дуже лірична. Характеризує допомогу подруги, момент її прийняття та розуміння, що життя має продовжуватись.

Музичний розмір - 9/8 та 3/8 (музичний розмір змінюється);

Темп – повільний;

Тривалість – 2:26 хв.

Епізод 5. «Кльоня»

Останній, п'ятий епізод включає у себе композицію «Silvestrov: Melodies of the Moments - Cycle III - I. Lullaby».

Лірична історія кохання. Має передати комфорт, та всю історію Лесі та Климента: знайомство, закоханість, підтримку, спокій.

Музичний розмір - 4/4;

Темп – повільний;

Тривалість – 3:30 хв.

2.8. Сценографія.

Костюми.

В театрі сценічний костюм не просто одяг, а невидимий актор, що ступає на сцену разом з героями. Він мовби розкриває його емоції, характер та епоху, в якій він живе. Костюм не лише візуально доповнює образ, але й стає мовою, що розповідає про героя. За допомогою крою, фактури, кольору та аксесуарів художник по костюмах може розкрити емоційний стан персонажа, його наміри та внутрішні переживання.

Це не просто одяг, а й інструмент, що впливає на актора. Він може як сковувати рухи, так і дарувати відчуття впевненості та свободи. Завдяки правильно підбраному костюму артист краще відчуває свого героя, його манеру та поведінку.

Сценічний костюм стає частиною декорацій, доповнюючи та підкреслюючи візуальний образ вистави. Він може зливатися з фоном, або ж ставати яскравою плямою, що приковує увагу глядачів.

Створення сценічного костюму – це кропітка робота, що потребує глибоких знань з історії моди, психології та театрального мистецтва. Художник по костюмах повинен не лише володіти майстерністю крою та шиття, але й вміти втілити в життя задуми постановника, розкрити характер персонажа та атмосферу вистави. Він не просто візуальна окраса, а й невід’ємна частина хореографічної постановки, що допомагає розкрити історію та емоції персонажів. Костюм робить виставу більш динамічною, емоційною та візуально привабливою, занурюючи глядачів у світ театральної магії.

Завдяки тому, що використовується хореографічний стиль модерн, всі костюми є стилізованими, сучаснішими. Використовувати у цій сюїті костюми того часу не є зручним та взагалі можливим. Важкі, довгі спідниці, корсети, піджаки, жилети, капелюхи та інші елементи одягу не мають практичного використання саме у цій сучасній постановці.

Важкі спідниці замінені на легкі та зручні, замість вишуканих сорочок того часу використовуються гольфи чи зручні стилізовані сорочки сьогодення. Взуття замінюють чорні танцювальні шкарпетки, тощо. Всі костюми мають бути легкі та зручні для того, щоб виконавці почували себе комфортно та вільно на сцені.

Леся – легка, чорна спідниця нижче коліна; біла сорочка прикрашена мереживом, під нею тонкий чорний гольф та не широкий чорний корсет; червоний гердан на шиї та тонкі червоні буси. На ногах чорні танцювальні шкарпетки.

Біла сорочка потрібна на перші три епізоди, далі головна героїня має зняти її з себе та залишитись у чорному гольфі та корсеті. Задля того, щоб хореографічна сюїта не була перервана та кожен епізод мав короткий перехід

виконавиця має одягнути весь костюм на себе з початку постановки. (Додаток Б)

У другому епізоді додається чорна рукавичка на ліву руку та тепла хустка. (Додаток Л)

Мати – чорна довга спідниця, біла сорочка з мереживом та комірцем, буси, сірий жилет. На ногах чорні танцювальні шкарпетки. (Додаток В)

Батько – інтелігентний чорний піджак та чорна краватка, бежеві, класичні штани, біла сорочка, та класичний, темно-коричневий жилет. На ногах чорні танцювальні шкарпетки. (Додаток Г)

Михайло (старший брат) – сірі штани та біла сорочка. На ногах чорні танцювальні шкарпетки. (Додаток Д)

Сергій – чорний класичний костюм, біла сорочка, чорна краватка. На ногах чорні танцювальні шкарпетки. (Додаток Е)

Кохана жінка Сергія – вільна, біла сорочка з мереживом, сіра, довга спідниця та чорний пояс. На ногах чорні танцювальні шкарпетки. (Додаток Ж)

Ольга – чорна, вільна сорочка з високим горлом, чорний гердан на шиї, довга чорна спідниця. На ногах чорні танцювальні шкарпетки. (Додаток З)

Климент –коричневий класичний костюм, біла сорочка та коричнева краватка. На ногах чорні танцювальні шкарпетки. (Додаток К)

Освітлення.

У світі театру, де панує чари та ілюзія, світло відіграє роль невидимого, але всемогутнього чарівника. За допомогою його немов пензля на сцені твориться магія, що занурює глядачів у вир емоцій та переживань.

Світло не просто освітлює сцену, воно диктує атмосферу, підкреслює красу декорацій та костюмів, маніпулює сприйняттям глядачів. Завдяки світлу можна створити ілюзію світанку, полум'я пожежі, або ж перетворити звичайну тканину на сяючу броню.

Кожному персонажу вистави підбирається унікальне освітлення, що підкреслює його характер та емоційний стан. Наприклад, герою-коханцю може бути надано ніжне, сяюче світло, а антагоністу – тьмяне, тривожне.

Світло також може слугувати символом, передавати ідеї та концепції. Спалахи червоного освітлення можуть віщувати небезпеку, а тьмяне синє – тривогу.

Окрім емоційного впливу, світло використовується для динамічного розвитку вистави. Завдяки ньому можна підкреслити появу важливого персонажа, акцентувати увагу на певному елементі декорацій, або ж підкреслити драматичний поворот сюжету.

Світло – це не просто технічний елемент, це самостійне мистецтво, яке потребує глибокого розуміння психології, драматургії та естетики. Світловий дизайн вистави – це кропітка робота, що потребує творчого бачення та віртуозного володіння інструментами.

Епізод 1. «Сім'я».

У першому епізоді присутнє ніжно-зелене світло з додаванням жовтого променю. Це символізує місце подій – подвір'я будинку косачів, весняний настрій, сімейна ідилія та промені сонця.

Епізод 2. «Хвороба».

На першу частину (першу музичну композицію) – світло синього кольору, це занурює глядача у період холодної зими.

У момент переохолодження головної героїні додається білий промінь зверху, задля підвищення почуття напруги.

Наступна зміна світла відбувається при зустрічі Лесі з батьками. Освітлення залишається синім, але більш пригніченим.

Епізод 3. «Я бачила, як ти хилився додолу...».

Стандартне, тепле при знайомстві з Климентом та після, з Сергієм.

Світло змінюється під час признання Сергія у коханні до іншої. Один білий промінь на Лесю та Сергія на авансцені ліворуч. Другий промінь позаду праворуч, на танцюючу пару з уяви Лесі.

Епізод 4. «Одержима».

Перша частина – один білий промінь на головну героїню. Освітлення символізує стан та емоційне забарвлення епізоду.

Стандартне тепле світло при появі Ольги на сцені.

Епізод 5. «Кльоня».

Під час їх зустрічі світло стає максимально яскравим, та поступово, впродовж дуету, до самої смерті, переходить у ЗТМ.

Реквізит.

Безперечно, декорація є важливим елементом будь-якої вистави. Водночас, з мого боку, було вирішено відмовитись від них, задля збереження чистоти і цілісності картини. Через те, що хореографічна сюїта включає в себе різні періоди життя Лесі Українки – зміна декорацій була б занадто різка. В моєму баченні – це виглядало б недоречно, тому перевагу було віддано реквізиту.

У другому епізоді «Хвороба» батьки передають донці валізу, теплу хустку, книгу та чорну рукавичку на ліву руку.

Валіза та тепла хустка– символ відправлення доньки на лікування;
Чорна рукавичка– як символ хвороби. Вона буде з нею до кінця вистави;
Книга– елемент знайомства з Климентом;

Також тепла хустка знадобиться у третьому епізоді для Сергія, прикутого до ліжка.

У третьому епізоді:

Листівка – задля проекції моменту написання листа до коханої жінки Сергія;

Чорна хустка – як символ трауру, який Леся не буде знімати до кінця життя. (Додаток Л)

ВИСНОВКИ

Творчий проект реалізований у вигляді хореографічної сьїти «Лєся», темою якої стали спотворені сучасні думки про Лєсю Українку. Чоловікоподібну стражденну туберкульозницю та вічну революціонерку, яку головна ідея показати справжню. Показати глядачу насичене життя Лєсі. Її переживання, думки, кохання, біль та власне життя. Дізнатись про неї те, що здається не важливим, порівняно з її внеском в українську культуру. Зануритись в емоції насамперед жінки з важкою долею.

Надзавдання цієї постановки – відкрити справжню, найвідомішу українську жінку Ларису Косач.

Задум творчого проекту виник на основі прочитаних та проаналізованих історичних статей, біографічних даних, книг та творів близьких людей, аналізів літературознавців, документальних кіно. Також були проаналізовані збережені листи, вірші, твори самої письменниці та інших.

Саме завдяки аналізу, з'явилося бажання поглиблено вивчати життя Лєсі Українки. Головною проблемою стали не достовірні біографічні данні, на розбір яких пішло дуже багато часу.

Одна з ідей цієї вистави – показати глядачам, що наше життя в наших руках і ми можемо витримати будь-які труднощі, якщо дійсно хочемо бути щасливими. Та головне – показати глядачу насичене життя Лєсі. Її переживання, думки, кохання, біль та власне життя. Дізнатись про неї те, що здається не важливим, порівняно з її внеском в українську культуру. Зануритись в емоції насамперед жінки з важкою долею.

Хореографічна сьїта «Лєся» складається з п'яти епізодів, які поєднані між собою одним сюжетом. Задля контрасту використовується музичний супровід сьїти. Різний настрій композицій допомагає передати емоційний стан дійових осіб.

За стилем хореографії сьїта реалізована за допомогою сучасного модерну. За жанром є лірико-драматичною. Музичною основою творчого

проєкту стали твори сучасного українського композитора Валентина Васильовича Сильвестрова.

Під час роботи над творчим проєктом було виконано всі завдання, а саме: реалізовано на практиці мету творчого проєкту, обґрунтовано теоретичну основу, засоби художньої виразності творчого проєкту; розкрито ідейно-тематичне та композиційне рішення постановки; сформовано уміння самостійно визначити тему та етапи творчого проєкту; застосовано комплекс загальних та фахових компетентностей у процесі реалізації творчого проєкту; обґрунтовано систему заходів, що є необхідними для розв'язання теоретичних і практичних завдань; проведено всебічну підготовку творчого проєкту та практичне втілення задуму.

Результатом проведеної творчої роботи є створення хореографічної сюїти «Леся», поглиблення та закріплення набутих знань, вмінь і навичок, а також набуття практичного досвіду під час роботи з професійними виконавцями.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бігус О.О., Маншилін О.О., Кондратюк Д.О., Мова Л.В., Журавльова А.В., Герц І.І., Донченко Н.П., Батєєва Н.П. «Сучасний танець. Основи теорії і практики» Навчальний посібник. . – Київ : Видавництво Ліра-К, 2016 р.[\[https://kmaesm.edu.ua/wp-content/uploads/bigus-o.o.-manshylin-o.o.-kondratyuk-d.o.-suchasnyj-tanecz.pdf\]](https://kmaesm.edu.ua/wp-content/uploads/bigus-o.o.-manshylin-o.o.-kondratyuk-d.o.-suchasnyj-tanecz.pdf).
2. Віктюк Р. Великі Українці “Леся Українка: «Я маю в серці те, що не вмирає...»” 25 лютого 2011р.[\[https://tyverets.livejournal.com/1851.html\]](https://tyverets.livejournal.com/1851.html)
3. Герей В. На скрижальях, «Леся Українка: життєвими рядками», 2020р.[\[http://na-skryzhalyah.blogspot.com/2020/02/blog-post_23.html\]](http://na-skryzhalyah.blogspot.com/2020/02/blog-post_23.html)
4. Голень Б. Про Україну та Українців «Документальний фільм про Лесю Українку» 2016р. [\[https://ua.ua.top/11090/\]](https://ua.ua.top/11090/)
5. Гундорова Т. «Леся Українка та її історія», 18 січня 2021р.[\[https://povaha.org.ua/ideya-lesi-ukrajinky-daty-holos-zhintsi/\]](https://povaha.org.ua/ideya-lesi-ukrajinky-daty-holos-zhintsi/)
6. Гундорова Т. «Леся Українка. Книги Сивілли»[\[https://books.google.lt/books?hl=en&lr=&id=RS69EAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA6&dq=4.%09Тамара+Гундорова+«Леся+Українка.+Книги+Сивілли»+&ots=pFFk1RpwdX&sig=Hc5xMIMqeTD9WGfsXIdrQoFyaQg&redir_esc=y#v=onepage&q=4.%09Тамара%20Гундорова%20«Леся%20Українка.%20Книги%20Сивілли»&f=false\]](https://books.google.lt/books?hl=en&lr=&id=RS69EAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA6&dq=4.%09Тамара+Гундорова+«Леся+Українка.+Книги+Сивілли»+&ots=pFFk1RpwdX&sig=Hc5xMIMqeTD9WGfsXIdrQoFyaQg&redir_esc=y#v=onepage&q=4.%09Тамара%20Гундорова%20«Леся%20Українка.%20Книги%20Сивілли»&f=false)
7. Департамент культури КМДА. Книга. «1871-1913 «Ні! Я жива, я буду вічно жити...» До 150-річчя від дня народження Лесі Українки». Київ, 2021.
8. Загребельна Н. «Леся Українка і Климент Квітка: деякі сторінки біографії»[\[https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/35000/2/VNPK_INA_2021_Zahrebelna_N-Lesia_Ukrainka_i_Klyment_321-326.pdf\]](https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/35000/2/VNPK_INA_2021_Zahrebelna_N-Lesia_Ukrainka_i_Klyment_321-326.pdf)
9. Збірка з сайту «OnlyArt. Українська поезія та література.» «Вірші. Українська Поезія Лесі Українки»[\[https://onlyart.org.ua/ukrainian-poets/lesya-ukrayinka/\]](https://onlyart.org.ua/ukrainian-poets/lesya-ukrayinka/)
10. Іщенко А. Канал24, «Феміністка, яку не всі зрозуміли», 25 лютого 2021р. [\[https://24tv.ua/lesya-ukrayinka-feministka-yaku-ne-vsi-rozumili-tsikavi-novini-dnya_n1553116\]](https://24tv.ua/lesya-ukrayinka-feministka-yaku-ne-vsi-rozumili-tsikavi-novini-dnya_n1553116)

11. Карпа про Лесю Українку: Мавка, фемінізм і 200 гривень. «Книга – мандрівка. Україна». [<https://www.youtube.com/watch?v=aT8enouy20k>]
12. Косач-Кривинюк О. Книга «Леся Українка. Хронологія життя і творчості»
13. Кралюк П. Радіо свобода, 7 лютого 2021р. [<https://www.radiosvoboda.org/a/lesia-ukrainka-europa-ukrayinska-literatura/31087950.html>]
14. Кузьма О. «Завжди актуальна, жива, безконечна: Лесі Українці - 150» [<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/49908/1/Lesiana%20%281%29.pdf>]
15. Кутнів І. Канал24 «15 унікальних фотографій з Лесею Українкою» 1 серпня 2021р. [https://24tv.ua/15-unikalnih-fotografiy-leseyu-ukrayinkoyu-ukrayina-novini_n1700094]
16. Кушпіт А. Канал24 «Найкращі фільми, пов'язані з Лесею Українкою». [https://kino.24tv.ua/filmi-pro-zhittya-lesi-ukrayini-za-yiyi-tvorchistyu-novini-dnya_n1552149]
17. Леся Українка; упорядник, передмова: Прокіп (Савчук) В. А. Книга «Листи: 1898–1902»
18. Макарова З. М. «Сучасний танець та методика його викладання». [<http://195.20.96.242:5028/khkdkaxmlui/bitstream/handle/123456789/846/%2B%20Суч%20тан%20конспект%20лекцій%202020%20колногузенко%20макарова.pdf?sequence=1&isAllowed=y>].
19. Мащенко М. Радянський художній фільм «Іду до тебе» 1971р. [https://uk.m.wikipedia.org/wiki/%D0%86%D0%B4%D1%83_%D0%B4%D0%BE_%D1%82%D0%B5%D0%B1%D0%B5%E2%80%A6]
20. Нестьєва М. «Гармонії таємнича влада...» у книзі: Сильвестров В. «Музика – це спів світу про самого себе...» – «Дух і літера». Київ, 2004. [<https://duh-i-litera.com/silvestrov-valentin>]
21. «Понад 50 рідкісних фотографій Лесі Українки» Збірка з сайту «Про Україну і українців» - [<https://ua.ua.top/16133/>]

- 22.Рехвіашвілі А., Білаш О. «Мистецтво балетмейстера» [<https://lib.knukim.edu.ua/wp-content/uploads/2018/01/rehviashvili.pdf>]
- 23.Роговцева А. Радіо Свобода «Моя Леся» 2021р. [<https://www.youtube.com/watch?v=IPaeelB72xc>]
- 24.Роговцева А. Стрічка «Стежками Лесі Українки» 9 грудня 2022р. [<https://kultura.rayon.in.ua/topics/558668-lesya-mogla-i-rosiyskoju-napisati-shchos-dostoyne-livoyu-nogoyu-ada-rogovtseva>]
- 25.Сильвесторов В. Книга. «ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ. Зустрічі з Валентином Сильвестровим»
- 26.Терешко І. «Танцювальна імпровізація як засіб творчої реалізації учнів молодшого шкільного віку у професійній діяльності педагога-хореографа» [<https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/454/414>]
- 27.Труш І. Портрет Лесі Українки [[https://uk.m.wikipedia.org/wiki/%D0%A4%D0%B0%D0%B9%D0%BB:%D0%9F%D0%BE%D1%80%D1%82%D1%80%D0%B5%D1%82_%D0%9B%D0%B5%D1%81%D1%96_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%BA%D0%B8_\(%D0%86%D0%B2%D0%B0%D0%BD_%D0%A2%D1%80%D1%83%D1%88\).jpg](https://uk.m.wikipedia.org/wiki/%D0%A4%D0%B0%D0%B9%D0%BB:%D0%9F%D0%BE%D1%80%D1%82%D1%80%D0%B5%D1%82_%D0%9B%D0%B5%D1%81%D1%96_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%BA%D0%B8_(%D0%86%D0%B2%D0%B0%D0%BD_%D0%A2%D1%80%D1%83%D1%88).jpg)]
- 28.Хлівний А. «Моменти», №2 / 2011 (додаток до тижневика «Іменем Закону», № 8 / 2011) [<https://zno.if.ua/?p=2910>]
- 29.Хоуп Д. Інтерв'ю для сайту «Deutsche Grammophon» [<https://www.deutschegrammophon.com/en/catalogue/products/silvestrov-daniel-hope-alexey-botvinov-12798#artists>]
30. «Що Ольга Косач-Кривинюк писала про батька і Лесю Українку: стаття львівської газети від 1943 року». З сайту «Novograd.City». 19 лютого 2018р. [<https://novograd.city/articles/2483/scho-olga-kosach-krivinyuk-pisala-pro-batka-i-lesyu-ukrainku-stattya-lvivskoi-gazeti-vid-1943-roku>]

ДОДАТКИ

Додаток А. Графічний запис хореографії.

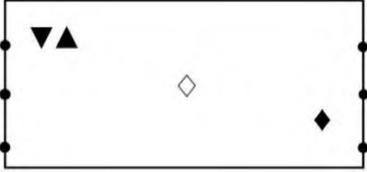
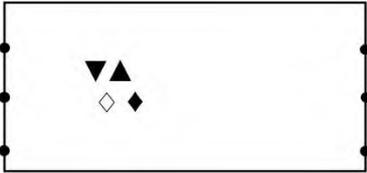
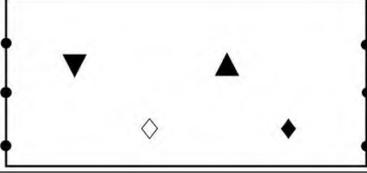
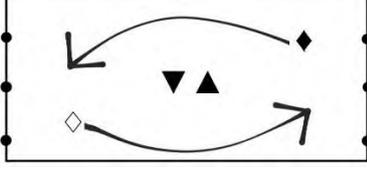
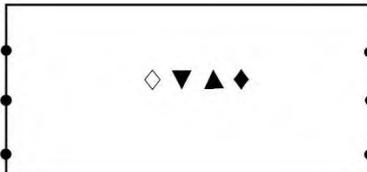
Умовні позначення:

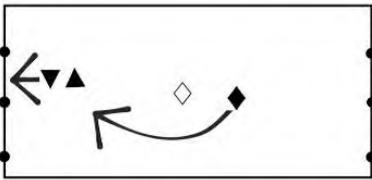
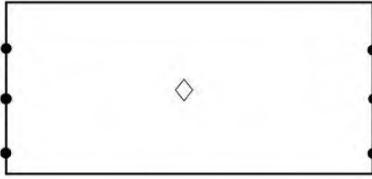
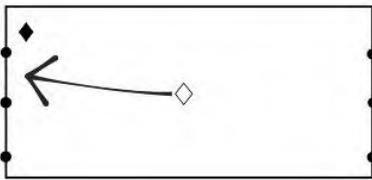
Леся	◇
Мати	▲
Батько	▼
Михайло (старший брат)	◆
Сергій	☾
Сергій (в уяві Лесі)	☽
Жінка	⊙
Ольга	●
Климент	■

Епізод 1. «Сім'я»

Музичний супровід: Silvestrov: Pastorales 2020 - III. Allegro vivace con moto (rubato).

Хрон ометр аж	Графічне зображення	Опис рухів та переміщення по сцені.
00:00- 00:10		Батьки повільно виходять разом на сцену з третьої куліси ліворуч(зі сторони глядача)
00:10- 00:19		На сцену вибігає Михайло, через декілька секунд за ним вибігає Леся. Вони вдвох опиняються на центрі сцени.
00:19- 00:30		Михайло та Леся виконують комбінацію: Михайло, стоячи на правій нозі, злегка піднімає ліву, під час як Леся робить глибокий рііе, тримаючись за руки брата. Вона плавно піднімається на носочки, а Михайло виконує півоберт, ведучи сестру в

		<p>обертівому русі. Потім вони одночасно роблять кроки вперед, розділяючись, і виконують підйом ноги в сторони (battement), тримаючись за руки. Далі Михайло і Леся виконують парні стрибки вперед (grand jeté), приземляючись м'яко на протилежних ногах, а потім роблять пружинисті кроки в бік, синхронно рухаючись вліво і вправо. Після цього вони виконують парні оберти (pirouette), підтримуючи один одного за руки.</p>
00:30-00:38		<p>Леся грайливо відбігає від брата на центр сцени. Вона починає з глибокого присіду, піднімаючи праву ногу у позицію перед собою, а руки розкидаються в сторони. Потім вона зробить плавний рух у бік, переходячи у ковзання вліво, з розмахом рук.</p>
00:38-00:51		<p>Михайло підбігає до Лесі, та обіймає її. Батьки підходять ззаду дітей, щоб обійняти їх разом.</p>
00:51-00:58		<p>Вся сім'я розбігається по різним куткам, дивлячись до центру сцени. Діти приводять батьків, за руку, до центру. Михайло бере за руку маму, а Леся – тата.</p>
00:58-01:10		<p>Діти виконують комбінацію навколо батьків: розпочавши разом, Михайло і Леся рухаються в напрямку годинникової стрілки навколо батьків. Вони виконують парні кроки вперед, потім парні кроки назад, а потім парні оберти на місці. Потім знову рухаються по колу, роблячи кілька парних кроків у бік. На завершення, Михайло і Леся збігаються в лінію з батьками.</p>
01:10-01:18		<p>Леся і Михайло стоять по краях сцени, а між ними - їхні батьки. Починаючи танцювати, вони задирають один одного, виконуючи різні рухи та кроки, але це відбувається у доброзичливій ігровій атмосфері. Їхні рухи виражають енергію і радість, і вони взаємодіють один з одним з</p>

		жартівливими посмішками та рухами. Батьки спостерігають за ними.
01:18-01:28		Батьки йдуть зі сцени у третю кулісу, звуть дітей за собою. Михайло одразу біжить за батьками, Леся залишається на сцені сама.
Тиша		Леся починає з ніжного повороту, розтягуючи руки вгору, як у мрійливому танці. Потім вона виконує пружинистий крок вперед і закінчує комбінацію з глибоким присідом. Лягає на підлогу, граючись руками над собою.
Тиша		Михайло вибігає за Лесею, щоб покликати її ще раз. Леся уходить за Михайлом зі сцени.

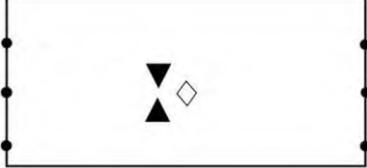
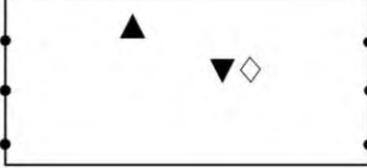
Епізод 2. «Хвороба»

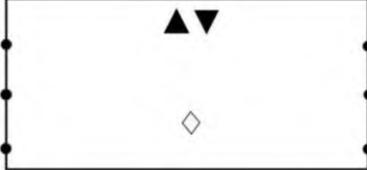
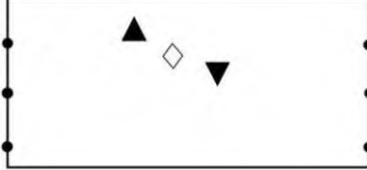
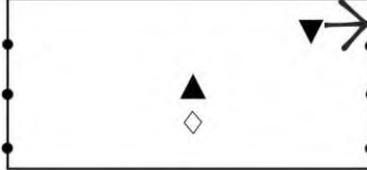
Музичний супровід: **Silvestrov: Pastorales 2020 - VIII. Allegretto con moto.**

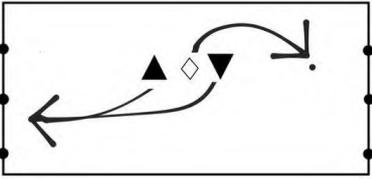
00:00-02:09		Леся починає, стоячи на правій нозі, злегка піднявши ліву. Вона витягує праву руку вперед. Робить глибокий ріє на правій нозі, піднімаючи ліву в attitude. Потім плавно переходить у півприсід, виконуючи ковзання вліво, ліва нога тягнеться слідом. Після цього вона виконує pirouette на лівій нозі, потім стрибає вперед (grand jeté), м'яко приземляючись на праву ногу. Робить glissade праворуч, переходячи у низький рух вниз, і плавно перекочується на підлозі, лягаючи на спину. З положення лежачи, вона піднімає ноги вгору, робить контракцію в животі і плавно сідає. Підстрибуючи, піднімається на ноги і виконує g. battement на ліву сторону. Далі вона робить кілька маленьких стрибків, переходячи в оберти по колу. Після цього виконує високий підйом ноги
-------------	---	--

		<p>(grand battement) вправо, переходячи в глибокий demi-plié. Потім вона робить chassé вперед, виконуючи круговий рух правою ногою і закінчує його в arabesque. З цього положення Леся виконує швидкий поворот і переходить у позу з піднятою ногою позаду. Далі вона робить переходи з боку в бік, використовуючи швидкі кроки (pas de bourrée), зупиняючись на мить в балансі. Після цього виконує швидкий стрибок вліво і плавне ковзання назад. Леся піднімає праву ногу вперед, нахилиючись вперед і тримаючи баланс. Потім, повертаючись у вихідну позицію, піднімається на обидві ноги, витягнувши руки догори. Та різко зупиняється на центрі сцени.</p>
02:09-02:20		<p>Батьки з'являються на сцені: мати з першої куліси, батько з другої. Леся повільно скручує корпус, округлює спину та обіймає себе руками.</p>

Музичний супровід: Silvestrov: Melodies of the Moments - Cycle III - III. Lullaby.

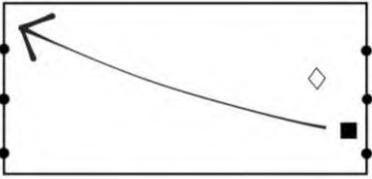
00:00-00:20		<p>Занепокоєні батьки підбігають до доньки, та обіймають її (як би намагаючись зігріти).</p>
00:20-00:53		<p>Батько бере доньку на руки, мати відходить трохи назад. Батько і Леся стоять обличчям один до одного, тримаючись за руки. Вони роблять крок вперед лівою ногою, з'єднуючи руки, потім виконують спільний оберт на 180 градусів. Леся робить стрибок в обійми батька, який піднімає її, утримуючи за стегна. Вони виконують поворот на 360 градусів, утримуючи контакт. Після</p>

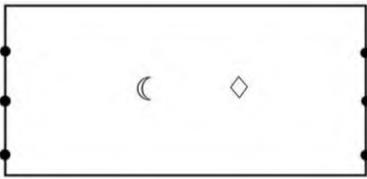
		приземлення, Леся плавно спускається на підлогу, роблячи нахил в сторону, а батько підтримує її за руку. Потім вони піднімаються.
00:53-01:21		<p>Батько відходить назад, до матері. Леся починає своє соло з повороту en dedans на авансцені. Леся, стоїть на місці з витягнутими вперед руками. Вона робить різкий рух лівою рукою вниз, за яким слідує права. Після цього вона обертається на 180 градусів на лівій нозі, при цьому права нога злегка піднята. Далі крокує вперед правою ногою, виконуючи дугу лівою рукою вгору. Вона стрибає вперед, піднімаючи обидві руки над головою, і приземляється на коліна з плавним нахилом вперед, торкаючись підлоги обома руками. Сидячи на підлозі, вона робить поворот на 360 градусів, після чого піднімається, відштовхуючись руками від підлоги і одночасно піднімаючи праву ногу в сторону. Плавно переходить у стояче положення з поворотом на лівій нозі, при цьому права нога залишається витягнутою. Завершує комбінацію різким рухом правою рукою вліво, за яким слідує ліва рука.</p>
01:21-01:45		<p>Леся робить повільний оберт на 360 градусів, приземляючись на коліна, підтримуючись однією рукою, а іншою розтягуючи вперед. Батько і Мати роблять синхронні кроки навколо неї, виконуючи емоційний та енергійний рух навколо неї. Мати виконує плавний demi-plié, розгортаючи руки в боки. Батько робить крок назад, розведені руки в сторони, а Леся піднімається на носочки, руки високо вгорі.</p>
01:41-02:04		<p>Батько йде за куліси, щоб взяти реквізит. Мати та Леся починають зі стоячого положення поруч, обличчям одна до одної. Мати виконує плавний demi-plié, розгортаючи руки в боки, а</p>

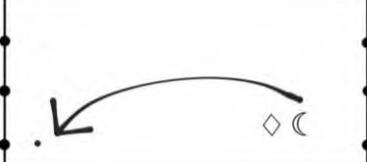
		<p>Леся виконує високий développé в сторону, витягуючи руки вгору. Потім вони рухаються вперед, дотикаючись долонями. Мати робить повільний оберт на місці, піднімаючи праву ногу, а Леся робить крок назад. Після цього вони виконують синхронні плавні рухи вперед, утворюючи хвилю зі своїми руками. Потім вони роблять парні повороти на 360 градусів. Завершуючи дует, вони стають поруч, роблячи зближені кроки вперед, і плавно опускаються на підлогу.</p>
02:04-02:16		<p>Батько виходить з-за куліси з валізою в руках, книгою та теплою хусткою. Батьки стають поряд з донькою. Мати вдягає на плечі Лесі теплу хустку, та обіймає її. Батько дає їй книгу та валізу, цілує її в голову. Батьки йдуть зі сцени у першу кулісу ліворуч.</p>
Тиша		<p>Леся сідає на валізу на правій стороні сцени. Відкриває книгу.</p>

Епізод 3. «Я бачила, як ти хилився додолу...»

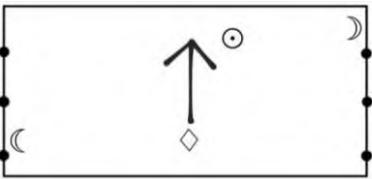
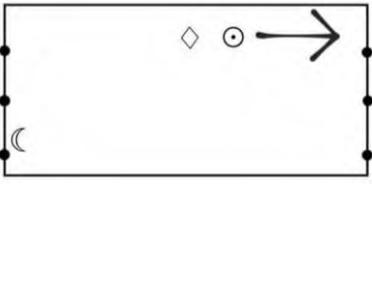
Музичний супровід: «Silvestrov: Melodies of the Moments - Cycle VI "25.10.1893 ... in memoriam P.I.Tsch." - II. Lullaby».

Тиша		<p>Леся читає книгу. Климент виходить з першої куліси праворуч, та, повільно, проходить по діагоналі за кулісу ліворуч не відриваючи погляд від Лесі.</p>
00:00-00:07		<p>Сергій з'являється на сцені. Та ставить свій чемодан біля першої куліси. Леся бачить його та повільно підіймається з чемодану, бере його у праву руку не відриваючи погляд від Сергія.</p>

00:07- 00:16		<p>Сергій не дивлячись на дівчину йде на середину сцени. Леся не відриваючи погляд йде йому на зустріч, ніби зупиняючи його перед собою. Пара зупиняється на центрі сцени, тримаючи зоровий контакт, вони проходять на протилежні сторони сцени.</p>
00:16- 00:51		<p>Леся ставить свій чемодан біля чемодану Сергія, а також знімає з себе білу хустку. Комбінація: Сергій стоїть позаду на правій стороні сцени, Леся попереду- на лівій. Сергій починає з глибокого plié, потім робить tendu правою ногою вперед, витягаючи праву руку в сторону. Він робить оберт на 360 градусів (pirouette). Леся у цей час виконує високий développé правою ногою в сторону, піднімаючи руки вгору, потім робить крок назад, піднімаючи ліву ногу у позицію arabesque. Сергій робить випад вперед лівою ногою, піднімаючи праву руку над головою, і плавно переходить у перекат через ліве плече. Леся виконує кілька кроків вперед, робить стрибок з поворотом на 180 градусів, піднімаючи праву ногу назад. Вони завершують комбінацію синхронним підйомом рук і поворотом на місці на 180 градусів.</p>
00:51- 01:25		<p>Сергій та Леся кроками збігаються у правий кут на авансцені. Пара зупиняється обличчям один до одного. Комбінація: Вони синхронно піднімають праві руки вгору, з'єднуючи їх над головою. Потім обидва повертаються на 180 градусів, утримуючи руки разом. Леся робить плавний нахил вперед, а чоловік підтримує її за талію. Після цього Сергій допомагає Лесі піднятися, піднімаючи обидві руки вгору, і вони виконують оберт на 360 градусів навколо спільної осі. Сергій потім піднімає Лесю, утримуючи її під талією. Вони роблять крок вперед</p>

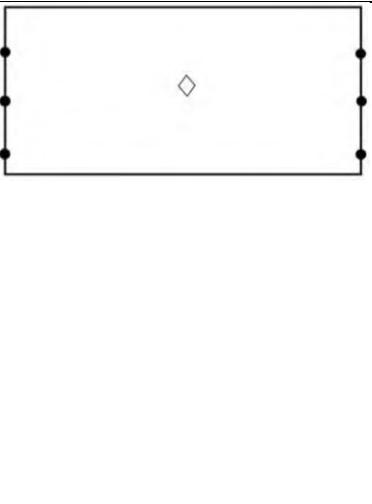
		<p>лівою ногою, з'єднуючи руки, потім виконують спільний оберт на 180 градусів. Леся робить стрибок в обійми Сергія, який піднімає її, утримуючи за стегна. Вони виконують поворот на 360 градусів, утримуючи контакт. Після приземлення, Леся плавно спускається на підлогу, роблячи нахил в сторону, а Сергій не підтримує її за руку, повільно нахиляє голову з відчуттям, що йому стає зле. Потім Леся піднімається і завершують комбінацію повільним взяттям руки Сергія. Він роз'єднує руки та повільно проходить повз Лесю.</p>
01:25- 01:31		<p>Сергій сідає на підлогу і спирається на валізи, які вони обидва там поставили. Ноги витягнуті вперед. Обличчям до глядача.</p>
01:31- 02:05		<p>Леся починає з положення стоячи, руки опущені вздовж тіла. Вона робить різкий підйом правої руки вгору, одночасно крокуючи лівою ногою вперед. Після цього виконує поворот на 180 градусів на лівій нозі, права нога витягнута. Потім вона падає на праве коліно, плавно торкаючись підлоги лівою рукою. Виконує перекат через праве плече, піднімаючись на обидві ноги. Далі робить крок назад правою ногою, нахиляється вперед і витягує обидві руки вперед. Леся обертається на місці на правій нозі, роблячи дугу лівою рукою, і завершує комбінацію плавним падінням на підлогу через спину. З положення лежачи на підлозі, руки витягнуті в сторони. Вона плавно піднімається, роблячи дугу руками вгору, і крокує вперед правою ногою. Далі робить різкий рух обома руками вниз, одночасно піднімаючи ліву ногу назад. Після цього виконує поворот на 360 градусів на правій нозі, приземляючись на обидві ноги. Леся</p>

		робить стрибок з підйомом обох рук вгору, приземляється на ліву ногу.
02:05- 02:36		Лєся повільно йде до Сергїя, вкриває його своєю теплою хусткою, вона повторює попередню комбїнацію обличчям до нього. Сергїй взагалї на неї не дивиться, та дїстає з карману лист, та передає його Лєсї. Вона повільно забирає лист, повертається спиною до валїз, на якї вїн сперся.
02:36- 02:41		На сценї (нїби в її уявї) з'являється кохана жїнка Сергїя. Лєся повільно пїдтягує до себе ноги, та нахїляється над листївкою, яку їй дав Сергїй.
02:41- 03:14		Сергїй (в уявї Лєсї) пїдходить до жїнки, та вони починають танцювати дует (в уявї): Сергїй і жїнка стоять обличчям один до одного, тримаючись за руки. Вони роблять крок вперед лївою ногою, з'єднуючи руки, потїм виконують спїльний оберт на 180 градусїв. Жїнка робить стрибок в обїми Сергїя, який пїдїмає її, утримуючи за стегна. Вони виконують поворот на 360 градусїв, утримуючи контакт. Пїсля приземлення, жїнка плавно спускається на пїдлогу, роблячи нахїл в сторону, а Сергїй пїдтримує її за руку. Потїм вони пїдїмаються, синхронно пїдїмаючи руки вгору, і завершують комбїнацію рїзким роз'єднанням рук і вїдходом назад. Сергїй і жїнка стоять поруч, обличчям в одному напрямку. Вони синхронно роблять крок вперед правою ногою, витягуючи лїву руку вперед. Пїсля цього вони знову вирївнюються, тримаючись за руки, і виконують спїльний оберт. Сергїй робить пїдїом жїнки через лївий бїк, пїдїмаючи її над головою. Вони завершують комбїнацію плавним опусканням на пїдлогу, повертаючись обличчям один до одного і завершуючи рух плавним нахїлом вперед.

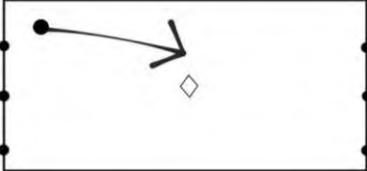
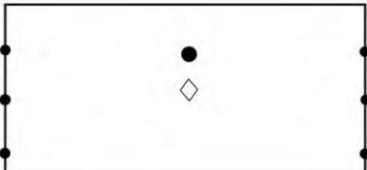
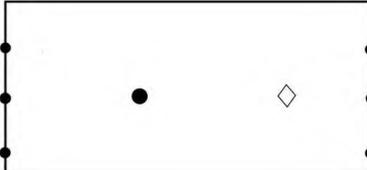
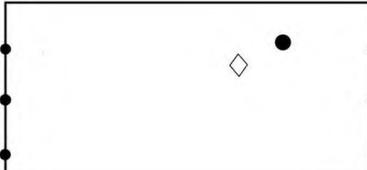
03:14- 03:45		<p>Леся, на кінець музики, дуже повільно встає та йде, спочатку до центру сцени (на авансцені), та йде повільно назад. Жінка підходить до Лесі.</p>
Тиша		<p>Леся віддає жінці листа, в момент передачі Сергій (в уяві Лесі) заходить за куліси. Жінка читає листа і повільно уходить за куліси. Перед цим жінка дає Лесі чорну хустку, яку Леся зав'язує на ший. Леся в цей час стоїть спиною до глядача та дивиться вперед.</p>
Тиша		<p>Леся повертає голову на Сергія, а він, в цей час, опускає руку на підлогу (помирає).</p>

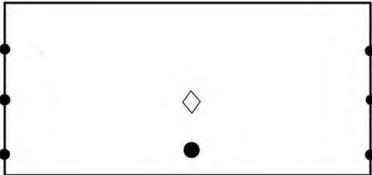
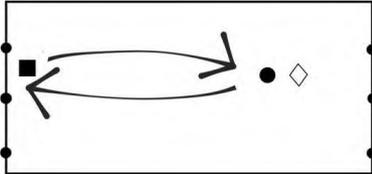
Епізод 4. «Одержима»

Музичний супровід: «Silvestrov: Hommage à J.S.B. - I. Andantino».

00:00- 01:12		<p>Коли промінь світла фокусується на Лесі – Сергій з реквізитом має швидко зайти за куліси. Леся виконує частину імпровізації, використовуючи елементи рухів з дуету з Сергієм. У цій частині немає конкретної хореографії, танцівник має відчувати музику і переживання персонажа після смерті коханого. Єдине завдання для виконавця, це – в кінці імпровізації опинитись лежачи на центрі сцени, наче знесилена.</p>
-----------------	---	--

Музичний супровід: Silvestrov: Melodies of the Moments - Cycle VII - II. Barcarole

00:00-00:16		<p>Ольга виходить на сцену, дуже повільними кроками. Помічає Лесею та йде до неї. З лежачого положення Ольга садить Лесею та трохи відходить від неї.</p>
00:16-00:49		<p>Лесея сидить на підлозі, Ольга підходить ззаду і починає танцювати біля неї. Вона плавно піднімає руки, виконує оберт і кілька легких стрибків на місці. Потім Ольга робить крок уперед, витягує ногу вгору, опускає її і присідає поруч з Лесею, яка залишається нерухомою.</p>
00:49-01:22		<p>Ольга намагається підняти Лесею з підлоги, але Лесея не хоче, відходить вправо і починає танцювати соло. Вона повільно обертається, переходить у рухи ногами по колу, її рухи повільні та важкі. Вона закінчує серію рухів, повільно падаючи на підлогу, в той час як Ольга стоїть неподалік і спостерігає.</p>
01:22-01:35		<p>Вони вдвох збігаються в кут і починають танцювати одну комбінацію, але в каноні. Лесея починає з високого підстрибування, потім обертається в повітрі і опускається у глибокий присід. Ольга слідує за нею з тією ж комбінацією через секунду. Лесея робить кроки вправо, піднімаючи руку, Ольга повторює той самий рух з невеликою затримкою.</p>
01:35-01:43		<p>Вони закінчують цю комбінацію синхронним великим стрибком. Далі вони обіймаються декілька секунд.</p>
01:43-01:56		<p>Розбігаються одна проти одної і виконують комбінацію, дивлячись одна на одну, але не взаємодіючи. Лесея обертається на одній нозі, переходячи у витягування ноги назад, Ольга відповідає їй обертотом у протилежному напрямку. Далі Лесея швидко</p>

		переміщується на носках, у той час як Ольга робить стрибок з поворотом, вони продовжують рухатися назустріч одна одній, підтримуючи зоровий контакт, але залишаючись окремо.
01:56-02:26		Вони відходять на авансцену та починають танцювати дуетну частину. Леся стає більш життєрадісною: вона виконує яскравий стрибок, потім плавно витягує ногу вперед. Ольга підтримує її в цих рухах, виконуючи легкі кроки і стрибки. Разом вони синхронізуються у великій стрибковій комбінації, де Леся обертається в повітрі, а Ольга підхоплює її. Вони закінчують дует плавною підтримкою, де Ольга обертає Лесю(слайд).
Тиша		Далі Ольга проводить Лесю обіймаючи її за плечі у ліву сторону сцени. В кінці Ольга знімає чорну хустку з Лесі та відходить назад за куліси. Леся стоїть спиною до Ольги. В цей самий час одночасно з уходом Ольги до Лесі виходить Климент.

Додаток Б. Костюм Лесі.

Додаток В. Костюм матері.

Додаток Г. Костюм Батька.

Додаток Д. Костюм Михайла(старшого брата).

Додаток Е. Костюм Сергія.

Додаток Ж. Костюм коханої жінки Сергія.

Додаток 3. Костюм Ольги.

Додаток К. Костюм Климента.

Додаток Л. Реквізит